

Alingsås parker – då, nu och framtid

Inledning

I detta underlag presenteras ett flertal förslag kring stadens parker i linje med Alingsås vision att bli "Västsveriges vackraste kulturstad". Det finns bland annat förslag på hur Nolhaga slott och slottsparkens outnyttjade kapacitet kan utvecklas till ett av Västsveriges mest välbesökta utflyktsmål. Den offentliga konstens betydelse och trästadens unika miljöer förstärker behovet av att binda samman dessa delar med parkerna. I underlaget redovisas även de aktiviteter som redan idag pågår i parkerna och det som iscensatts på grund av pågående pandemi. Många av dessa aktiviteter sker i samverkan med Alingsås föreningsliv och till viss del näringsliv. Produkterna fikavandring och stadsvandring har lockat många besökare vilket innebär att ta fram parkvandringar blir nästa del i detta koncept.

Efter en vår, sommar och höst i pandemins spår har efterfrågan på aktiviteter ökat tillika säkra platser att utöva folkhälsa samt sociala möten på. Där har parkerna varit en ovärderlig tillgång. Detta har även inneburit att flera av Kulturhusets aktiviteter erbjudits utomhus, sommarlovsaktiviteter och föreningsaktiviteter.

Hemesterkonceptet 2020 byggdes upp kring utomhusaktiviteter och parkerna lyftes fram för alla målgrupper. Aktiviteten "Slottsjakten" i Nolhaga har varit populär då omkring 300 lågstadiel elever genomförde rundan vid skolstart.

För att utveckla parkerna och möta det ökade besöksantalet är en samverkan med samhällsbyggnadsförvaltningen, exploateringsenheten och näringslivsenheten en självklarhet.

Avgränsning

I detta dokument omnämns inte parkerna Åmanska parken och Parc Decum i Stadsskogen. Fokus har istället legat på de grönområden som ligger relativt centralt i tätortens stadskärna.



Nohaga park - tema kultur och natur

Nohaga Park är idag en välbesökt mötesplats men parken har potential att utvecklas till ett ännu större utflyktsmål. Närliggande destinationer så som Gunnebo slott i Mölndal och Jonsnereds trädgårdar i Partille har stått som inspiration när förvaltningen tagit fram visioner att utveckla besöksmålet Nohaga Park enligt följande:

- Nohaga Trädgårdar
- Potatisens historia i Alingsås och Sverige – odling och en permanent utställning
- Kafékulturen
- Sommar-teater och andra kulturella evenemang erbjuds på den naturscen som finns vid trappavsatsen på baksidan av slottet
- Alingsås utkikstorn etableras som turistattraktion
- Karin Boye minnesmärke
- Aktivitetsyta för ungdomar

Marknadsföring och konceptbyggande

Parkens utbud och möjligheter bör kommuniceras på ett tydligare sätt. Idag återfinns en mängd olika aktiviteter som bör föras samman och marknadsföras på en digital plattform. Idag återfinns bland annat följande aktiviteter i parken med omnejd: Nohaga slotts utställningar, slottskafé, LandArt, evenemang, barnens lantgård, lekplatsen, Kongo, Playa Mjörn, Nohaga Trädgårdar och fågelskådartorn samt utkikstornet.

Kulturhuset har under tidigare år utfört välbesökta sommararrangemang så som "Toner under träden" och "Kul i juli". Dessa aktiviteter skulle kunna återupptas. Även Kulturhusets programpunkter skulle i högre utsträckning kunna förläggas till parken.

Nolhaga trädgårdar – en vision

Genom att utveckla konceptet Nolhaga trädgårdar kan platsen komma att utgöra en grönyta som besökaren tycker är väl värd att uppleva och resa till. Sedan tidigare finns en tanke om att upprätta ett växthus eller orangeri på platsen. På denna yta kan kommunen driva upp egna plantor samt säsongsförvara plantor som kan förgylla trädgården extra som exempelvis palmer, dahlior och andra lökar.

I parklokalerna skulle man kunna bedriva "skolträdgård", det vill säga erbjuda möjlighet för skolklasser att ha en odlingsdag och plantera växter tillsammans med kunnig personal. Möjligheter att koppla ihop de närliggande kolonilotterna och dess odlare för en höstmarknad och workshops i att odla själv är också en möjlighet. En tänkbar ytan till detta besöksmål är den delen av parken som återfinns mittemot kolonilotterna. Där finns det redan idag pallkragar med odling. Ett besök i Nolhaga trädgårdar skulle kunna kombineras med konceptet afternoon tea i Nolhagas slottskafé.

Hållbarhet och klimatsmarta lösningar är en självklar inriktning för Nolhaga trädgårdar. Kommunens parkverksamhet spelar en viktig roll i detta arbete.

Aktivitetsyta i Nolhaga park

Alingsås Kommun har antagit en policy för Agenda 2030 där folkhälsan utgör en viktig del. Trenden med stillasittande barn och ungdomar breder ut sig. Samtidigt visar studier att ungdomar i yngre tonåren slutar med sitt idrottsutövande i större utsträckning jämfört med tidigare år. Nolhaga parken skulle därför kunna utvecklas till en plats där rörelse och lek för barn och unga i åldrarna 9 till 15 år uppmuntras. I dagsläget finns det ingen självklar plattform för ungdomar i parken. Genom att anlägga olika aktivitetsytor kommer ungdomar beredas möjlighet till en aktiv fritid.

Exempel på nya aktivitetsytor skulle kunna vara:

- Basketplan/handbollsplan
- Aktivitetsytor för funktionsvarierade vilket skulle stärka parken som utflyktsmål för skola och sarskola
- Aktivitetsbanor liknande de som återfinns i programmet "Wild kids" (idag finns exempel på sådan platser i Partille och i Råda). Den geografiska plats som lämpar sig är i skogspartiet bakom lekplatsen i Nolhaga Parken/Klämma. Utveckling för att utmana

äventyrlusten kan vara en hängbro.

- Förslag har kommit till Ungdomsfullmäktige om en konstgräsplan i Nolhaga.

Turist och rekreationsplats

Utsiktsplatserna på Nolhagaberg skulle kunna utvecklas ytterligare som besöksattraktion. Detta kräver ett iordningsställande av vägen upp på berget, eventuellt i form av en äventyrsstig. Även skyltning av platsen krävs. Även utkikstornet på berget besitter stor potential och skulle kunna bli ett utflyktsmål om rätt förutsättningar ges. Tornet har fått sin plats på agendan och kommer fram till våren 2021 bli nästa attraktion för såväl Alingsåsare som andra besökare. Torn är något som många städer bygger och i Alingsås så finns det redan ett på plats. Utsiktstornet är en del av den svenska nutidshistorien, när det byggdes 1941, användes det som ett luftvärnstorn av försvarsmakten. Tornets syftet var att hålla utkik efter främmande makt med en luftvärnskanon som försvar. Luftvärnstornet användes fram till andra världskrigets slut. Under andra världskriget fanns det 200 stycken luftvärnstorn i Sverige och idag finns endast ett fåtal kvar.

Utsiktstornet genomgick en renovering 1980 och Kulturföreningen Tornet började då ha verksamhet där. Föreningen upplöstes dock 2020 och Alingsås kommun tog på sig att förvalta delar av deras verksamhet. Tornet har under större delen av 2000-talet varit igenbommat. Detta har medfört att få Alingsåsare har fått möjligheten att gå upp i tornet. Förslaget är att tornet är öppet för allmänheten 15 juni till 15 augusti och enheten för Turism och evenemang ansvarar då för öppna och stänga tornet. Feriejobbande ungdomar skulle kunna jobba som värdar och exempelvis se till att det inte går upp för många i tornet samtidigt under denna period de kan även genomföra guidningar.

Under vintertid kan tornet lysas upp genom en permanent ljusinstallation tillsammans med Alingsås Energi.

Tornet behöver saneras och trapporna restaureras samt kvalitetsäkras . För detta arbete etableras kontakt med kommunens fastighetsansvarige. Vidare etableras kontakt med samhällsbyggnadskontoret gällande stigar och skyltning upp till tornet samt med turism och evenemangsenheten.

Minnesmärke av Karin Boye

Karin Boyes liv och värv upphör aldrig att fascinera. Genom att upprätta ett minnesmärke i Nolhaga park uppmärksammas hennes arbete för litteraturen. Platsen för minnesmärket skulle kunna vara i närheten av bron. I anslutning ligger också "poetens plats" som i sin tur uppmärksammar poesin. Ett återkommande kulturevent med en poesi- litteraturfestival i augusti är bara ett av fler förslag på att uppmärksamma kulturens roll i människors vardag med

avstamp i Karin Boyes livsgärning. Under detta event skulle Alingsås kommuns stipendium "Alstromeria" kunna delas ut.



Plantaget - tema rörelse

Parken ligger centralt och har en historia som man kan lyfta upp ytterligare till besökaren. Idag utgör Plantaget inte en park som besökaren naturligt hittar till. Parken förtjänar mer och dess identitet behöver tydliggöras. Ett led i detta är att göra parken mer tillgänglig med lättillgängliga ytor för att anpassa parken till bland annat rullstolar och rullatorer.

Enklare idrotter och uttrycksformer så som boule och schack skulle också kunna erbjudas. Även ytor för utomhusyoga finns. En så kallad "barfotaslinga" skulle kunna anläggas där besökaren får känna på många olika slags markunderlag.

I parken finns en gästplantering som varje år görs om av någon "känd" trädgårdskunnig person som kommer utifrån. Formen och placeringen på denna gästplantering behöver dock göras om så att den syns tydligare.

Dansbana

I plantaget kan en nya dansbana uppföras där ytan anpassa för spontandans. I Göteborg finns framgångsrika exempel på sådana dansytor. För att få musik till sin dansbanorna finns det idag en lösning där besökaren kopplar upp sig via sin telefon mot befintliga högtalare. På så sätt skapas en mötesplats för spontandans eller mer professionella uppträdanden.

En permanent mindre scen för underhållning i motsatt ända av dansbanan skulle också vara ett tillskott.



Museiparken - tema kultur och historia

Museiparken har ett kulturhistoriskt värde som en av stadens äldsta parker. Parken har historiskt spelat en viktig roll sedan Alströmerska magasinet anlades på 1730-talet. Detta är något som borde lyftas upp på ett bättre sätt till besökaren genom skyltning av olika historiska tilldragelser i parken som exempelvis "spöpålen" där man pryglade brottlingar offentligt på 1700-talet.

Parken är centralt belägen i stadskärnan men upplevs som svårtillgänglig. Därför bör parkens utformning ses över i syfte att göra den mer inbjudande för besökare.

Parken borde integreras mer med museets verksamhet och olika konstverk skulle kunna uppföras i parken. Även kulturhusets konsthall skulle kunna använda parken som en förlängning av utställningslokal under perioden april till september. Vidare skulle man kunna tänka sig en mindre scen för konserter i enklare tappning ,exempelvis stråkkvartetter.

Biblioteket har nyligen flyttat ut sin programpunkt "böcker till kaffet" i parken med gott resultat.

I en framtida museipark krävs utbyggnad av elförsörjning samt en tillgänglighetsanpassad grund.



Savannen – tema action

Savannens grönyta utgörs av en stor central yta som lämpar sig väl för allehanda evenemang. Denna stadspark har under årens lopp bland annat haft konserter, utomhusbio och agility. Parken utnyttjas idag för olika spontanidrotter såsom frisbee och fotboll. Man skulle med framgång kunna bygga en naturläktare i gräs mellan vägen och Savannen. Dels för bullerdämpning men också för att lyfta fram Savannen till en mötesplats vid skolutflykter.

Konserter

Savannen har möjlighet att fortsättningsvis vara åskådningsplats för större konserter. Under åren så har bland annat Diggiloo och Björn Skifs haft stora konserter här. Elförsörjningen är god vid Savannen. Kommunen skulle kunna utveckla marknadsföringen av denna yta till större arrangemang och turnéer på ett bättre sätt.

Sport

Skateparken på Savannen är erkänd som en av dom bättre i Västsverige och lockar långväga gäster. Den har nyligen renoverats och är en populär attraktion. Ytan har dessutom fått ett tillskott med en parkourpark som också tilldrar sig intresse från övriga riket.

Ett ytterligare komplement till parken skulle kunna vara att uppföra en klättervägg. Klättring är idag och en populär sport.



Järtats park - tema barn

Järtats park är centralt belägen och är väl anpassad för barnlek och har under årens lopp även använts till barnunderhållning bland annat under Potatisfestivalen och under "Alingsås stora barnkalas". I parken finns en mindre scen. Hit kan med fördel Kulturhusets programverksamhet för barn flytta ut delar av sin verksamhet som exempelvis skolprogram. Även Kulturskolan skulle kunna vara i parken för att genomföra undervisning och föreställningar.

Parken lämpar sig även för vuxenunderhållning i mindre skala och här kan ett större utbud av exempelvis konserter och underhållning förläggas. Visionen är att parken skall ha ett återkommande vår- och sommarprogram.



Brunnsparken - tema kontemplation

Brunnsparken är en historisk park vilken anlades på 1820-talet som en promenadpark för brunnsгäster. En vision för parken är att skapa fler möjligheter till avkoppling. Brunnsparken skall vara den oas den historiskt sett alltid har varit. Omgivning och växtliv skall ha samma inriktning och uppmuntra till vila och eftertanke. Här kan finnas plats för växtrum där trädgårdsdesigners gör olika miljöer som visas upp genom olika blomstervandringar.

Utomhusyogaaktörer har anmält intresse av att använda parken för yoga.

Brunnsparken behöver förädlas i flera steg, där parkenheten under flera år behöver investera i nya primärt låga planteringar med woodlandkaraktär men det behövs även upprättas nya gångvägar, arbeta med röjning av buskar och möjligen "utkiksenheter" där besökaren kan sitta i lugn och ro och speja ned i parken.

Här finns också ett fundament som står tomt och som behöver sin konst. Så en eller flera hållbara konstverk passar i parken. Mer belysning i parken skulle också vara ett komplement.



Gräfsnässparken

Gräfsnässparken har mycket historia och attraktiv natur. Tillsammans med Gräfsnäs Järnväg utgör den Alingsås största turistattraktion. I parken finns en välbesökta lekplats. Det finns planer på att förgylla det nybyggda lilla lusthuset vid vattenvägarna med fler doftande blommor och att även tillföra vegetation vid en liten damm i den historiska parken. Parken har nyligen investerat i en ny scen för framtida event.

Sedan fler år driver och ansvarar en lokal Gräfsnäsförening för verksamheten i Gräfsnässparken. Varje år arbetar man fram en program med olika programpunkter såsom "hulets dag" och ett midsommarfirande som brukar locka många besökare. Slottsvandringar i ruinen är en annan populär attraktion. En barnfilm, baserad på de populära barnböckerna om Lasse-Majas detektivbyrå, har spelats in i omgivningarna runt Gräfsnässparken. Med avstamp i denna film har olika besöksattraktionen upprättats i parken vilket lockar många barnfamiljer.

Avslutning

Sammanfattningsvis kan man utifrån denna sammanställning ta fram en prioritering hur man vill utveckla Alingsås kommuns parker genom kommande budget- och tillväxtprogram.